

Nr 396.

Av herr **Andersson** i Höör m. fl., om ändring i de uti lagen om vägdistrikt införda bestämmelser angående val av vägstämmoombud.

År 1934 antog riksdagen ny väglag. Enligt densamma skall en särskild röstlängd upprättas för val av kommunernas vägombud, byggd på av riksdagen beslutade särskilda rösträttsbestämmelser. Det är dessa rösträttsvillkor som undertecknade anse på nytt böra komma under riksdagens prövning.

Vägsakkunniga hade i detta avseende föreslagit en 10-gradig röstskala, och regeringen hade i sin proposition föreslagit att den vanliga kommunala rösträtten borde ligga till grund för val av även vägombuden. Riksdagen beslöt emellertid, på särskilda utskottets nr 1 förslag, att införa nya rösträttsbestämmelser för sagda val. Riksdagens beslut innebär, att en var kommunalt röstberättigad, som jämlikt näst föregående årets taxeringslängder är skyldig att erlägga vägs katt, är röstberättigad för val av vägombud, såvitt denne icke häftar för vägs katt, som förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren. Bland rösträttsvillkoren ingår således bl. a., att vederbörande skall vara påförd vägs katt samt icke restera för nämnda skatt under de senaste tre åren.

Vi anse att det inte finnes bärande skäl som tala för, att rösträttsvillkoren för kommunernas val av vägombud skall vara olika mot dem som gälla för övriga kommunala val. Därjämte blir hela denna valprocedur förenklad om den vanliga kommunala röstlängden skall ligga till grund för valet, i stället för att en särskild röstlängd upprättas. Ytterligare förenkling sker genom att låta kommunalfullmäktige i de socknar, där denna institution är införd, förrätta sagda val.

Departementschefen hade enligt vår mening anfört starka skäl för att den kommunala rösträtten härvidlag skulle gälla. Departementschefen framhöll härvidlag i Kungl. Maj:ts proposition 1934 nr 21, sid. 65—66, följande: »De sakkunniga medgiva, att de av dem föreslagna rösträttsbestämmelserna stå i dålig samklang med vad som gäller i fråga om val av övriga kommunala representationer, men finna att vägande skäl kunna anföras mot likformighet härvidlag. De sakkunniga hava i detta sammanhang framhållit, att landstingens och de borgerliga och kyrkliga primärkommunernas arbetsuppgifter till övervägande delen vore av social och kulturell art, vilket däremot icke vore fallet med vägs kommunernas, enär i fråga om vägväsendet i främsta rummet gjorde sig gällande synpunkter av ekonomisk och teknisk natur. Häremot kan emellertid med fog invändas, dels att de allmänna vägarna hava stor social och kulturell betydelse och dels att även landsting och pri-

märkommuner hava att avgöra frågor av betydande ekonomisk räckvidd och även frågor av teknisk natur, exempelvis byggnadsfrågor, frågor om vatten- och avloppsledningar, om ledningar för elektriskt ljus och kraft o. s. v. Vidare må påpekas, att till vägväsendet hörande frågor i städerna behandlas av de på grundval av allmän och lika rösträtt utsedda stadsfullmäktigeförsamlingarna, och någon förändring härutinnan har icke föreslagits av de sakkunniga. Förglömmas må ej heller, att större delen av vägmedlen tillskjutes av staten och att det därför så mycket mindre finnes anledning att vid val av de organ, som skola besluta om dessa medels användning, tillämpa en graderad kommunal röstskala eller utsluta vissa eljest kommunalt röstberättigade. Vad de sakkunniga anfört till stöd för sitt förslag om särskilda rösträttsbestämmelser vid val av vägdistriktens representantförsamlingar kan jag alltså icke anse bärande, utan synes även för vägdistriktens del den på andra kommunala områden sedan länge gällande principen om allmän och lika rösträtt bör tillämpas. Därmed vinnes även den praktiska fördelen, att upprättande av särskild röstlängd för val av vägdistriktets representation icke behöver äga rum samt att valet inom kommun, där kommunalfullmäktige finnas, kan företagas av dessa.

Såsom i flera yttranden framhållits förekomma nämligen redan nu så många kommunala allmänna val, att utseendet av vägdistriktens beslutande organ, i mån så lämpligen kan ske, bör uppdragas åt redan varande kommunala representantförsamlingar, varvid icke gärna några andra dylika än primärkommunernas fullmäktige kunna ifrågakomma. Om valet förrättas av kommunalfullmäktige, vilka i regel besitta god insikt och erfarenhet rörande handhavandet av allmänna ekonomiska angelägenheter, torde även skapas ytterligare garanti för att vägdistriktet skola erhålla representationer väl lämpade för sin uppgift. I mindre kommuner, där kommunalfullmäktige icke finnas, måste däremot direkta val äga rum, och torde dessa, såsom de sakkunniga föreslagit, böra förrättas å kommunalstämma. Att låta valet i sådana kommuner med tillämpning av den kommunala vallagen äga rum inför valnämnderna torde näppeligen vara erforderligt. De betänkligheter, som framförts mot vägfullmäktigeval å kommunalstämma, avse också så gott som utslutande sådana val i större kommuner.»

9 reservanter i särskilda utskottet 1934 utvecklade enahanda synpunkter i denna angelägenhet. Desamma framhöllo följande: »Enligt utskottets förslag skall rösträtt vid val av ombud till vägstämman tillkomma endast dem, som äro kommunalt röstberättigade och skyldiga att erlagga vägs katt till distriktet samt erlagt de tre sistförflutna årens vägs katt. Enligt vår mening föreligga icke bärande skäl för tillämpning av andra rösträttsbestämmelser vid dessa val än vid andra kommunala val.

Såväl landstingen som primärkommunerna hava att avgöra frågor av stor ekonomisk räckvidd och även frågor av teknisk natur, och det kan ej med fog göras gällande, att de beslutande kommunala församlingarna icke varit vuxna sin uppgift. Vad vägdistriktet beträffar utgör den omständigheten att staten tillskjuter den huvudsakliga delen av distriktets vägstnader, enligt

vår mening, ett vägande skäl för Kungl. Maj:ts förslag. Genom de indirekta skatterna lämna även de medborgare, som icke hava den inkomst att de blivit påförda vägskatt, sitt bidrag till vägväsendet. Ett välordnat vägnät är av stor social och kulturell betydelse, och rent lokalt råder icke sällan starka meningsmotsatser i fråga om utvecklingen på detta område. Ordnande av dessa frågor är en hela folkets angelägenhet, och det bör icke vara förbehållet endast dem, som direkt lämna bidrag till vägväsendet, att utöva inflytande vid vägärendenas avgörande.

Synnerligen betänkligt är utskottets förslag om treårigt skattestreck. Genom detta skattestreck berövas goda medborgare och plikttrogna skattebetalare medborgarrätt i en betydelsefull fråga.

Under arbetslöshetstider, då arbetsplatserna stängas eller driften inskränkes, bliva löneanställda, som under årtionden punktligt betalt sin vägskatt, arbetslösa och förmå icke fullgöra sin skatteplikt. Många av de medborgare som kommit i denna belägenhet hava under årtionden burit en större vägskatteböroda än närboende jordbrukare. Om de nu, under ett år, icke förmå erlægga vägskatten förlora de sin rösträtt, icke endast under detta år, utan även under de två följande åren. Det bör även erinras om att oförmåga att under något år betala påförd vägskatt icke innebär befrielse från skattebelloppet enär detsamma senare kan indrivas.»

De skäl som här framhållits, för att den kommunala rösträtten bör ligga till grund för kommunernas val av vägombud, äro fortfarande gällande. Det finnes ingen anledning att för dessa val skall gälla speciella rösträtsbestämmelser. Vi vilja även erinra om att huvudparten, minst 75 %, av de medel, varöver vägdistriktet förfoga, utgöras av bidrag av statsmedel i en eller annan form. Under hänvisning till det nu anförda vilja undertecknade föreslå,

att riksdagen måtte besluta antaga följande ändringar i lagen om vägdistrikt av den 7 juni 1934.

L a g om vägdistrikt.

Om vägstämman.

7 §.

För utövande av — — — — i vägstämman.

Ombuden jämte suppleanter för dem väljas å kommunalstämma, eller, i kommun där kommunalfullmäktige finnas, av dessa. Valet förrättas — — — den 15 november.

9 §. Bortgår.

10 §. Bortgår.

12 §.

Valbar till ombud och suppleant är en var inom vägdistriktet boende man eller kvinna, som är röstberättigad i någon till vägdistriktet hörande kommuns gemensamma angelägenheter.

Ombud eller suppleant kan ej den vara, som:

a) är omyndig;

----- såsom ombud.

17 §.

Ombud för kommun, som utsett allenast ett ombud, röstar å vägstämma för kommunens hela rösttal, enligt den under nästföregående året upprättade röstlängden för kommunalval och kommunala beslut. Det rösttal, som tillkommer ombud för annan kommun, bestämmes sålunda, att kommunens hela rösttal delas med siffran för antalet av kommunen utsedda ombud. Vad som icke uppgår till hel röst bortfaller.

Vi anhålla därjämte att utskottet måtte företaga de ändringar i övrigt i sagda lag, som betingas av de av oss föreslagna ändringarna.

Stockholm den 23 januari 1936.

Olof Andersson
i Höör.

Alfr. Andersson,
Munkaljungby.

O. Isacsson.

Anders Paulsen,
Arlöv.

Olof Andersson,
Malmö.

David Gustavson.

N. Björk
i Tryde.

Axel Landgren.

L. A. Björklund.